

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrtleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr.

V Ljubljani v sredo 9. avgusta 1871.

O b s e g: O gozdnem varstvu. (Dalje.) — Glasi o sviloreji. — Amerikanski zgodnji rožni krompir. — Kmetijske in obrtniške razstave. — Nauk o umni živinoreji. — Razpis štipendij za umetnike. — Bivša pariška komuna in socializem. (Dalje.) — Pregina, mitično bitje starih Slovencev. (Konec.) — Pravila društva „Šola“. — Pravniška zastavica. — Prislovice in reki iz Istre. — Književnost: Občna zgodovina za srednje šole. Slovenski „abšidi“. Besednik pravniško-politični. — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

O gozdnem varstvu.

Spisuje Fr. Padar.

(Nadaljevanje iz 16. lista.)

O poškodovanji drevja in lesnih rastlin po ljudéh.

Mlado in staro drevje je izpostavljeno mnogemu poškodovanju, ki se godí po ljudéh. Sem štejemo posebno: 1) rezanje trt in obročev; 2) rezanje metličja; 3) rezanje roglic (vršičkov); 4) sekanje in trganje vej; 5) nabiranje smole in borovine; 6) zavkroženje drevja ali lupljenje dreves; 7) izsekavanje tičjih gnjezd; 8) nabiranje soka.

Naj o vsacem rečemo nekoliko.

1. Rezanje trt in obročev.

Znano je, da imajo v mnogih krajih navado, žito povezovati s trtami; v ta namen pa sekajo trte od bréz, lesk, kosteničja, vrb in družega grmovja, pa tudi od mladih hrastičev, gabrov, brestov in družega koristnega drevja.

Kaka škoda se s tem godí, si lahko vsak sam misli.

Vsako leto je treba brez števila takih trt; če ljudje ne dobodo dosti grmovih trt, jamejo breze obrezovati; ker pa je tudi bréz malo, spravijo se nad druga gozdna koristna drevesa. Večkrat se zgodí, da se najlepši 2, 3 do 4 leta stari pogoni brezovih, nizkih gozdov, med temi tudi več hrastovih, gabrovih in brestovih, na ta način pokončajo in s tem se tako daleč zabrede, da po nekterih krajih ni že nobene breze videti ali hrasta.

Pogostoma najdemo škodljivo prikazen v krajih, kjer je tako slaba zemlja, da ne zraste tako dolgo žito, da bi se mogel povezek z žita narediti. So pa tudi kraji, kjer tega ni, ampak so ljudje le vajeni s trtami vezati. Brez razločka se mora ostro kaznovati tako početje, zato je dolžnost gozdarjeva, da vsakega prestopnika vodstvu naznani. Če se ne more brez trt shajati, naj gozdno vodstvo skrbi, da brez škode prebivalcem trt dá. Naj se nasadi pripraven kraj z vrbovino, kjer se vsako leto pod poveljem gozdarja trte režejo in med posestnike razdelé.

Enako, kakor v grajščinskih gozdih, naj se dela tudi v soseskinih gozdih; v grajščinskih pa naj jih režejo priseženi delavci in se po nizki ceni prodajajo, da se lahko vsakdo ž njimi preskrbi.

Najmanj škodljivo trte rezati je v nizkih gozdih, kjer so vladajoči pogoni prestari, manji se smejo pa brez škode rezati zato, ker bi kmalu vsahnili. V takih

sečih naj se trte režejo; gledati se mora samo na to, da se nič semenskih pogonov ne poreže. Ako so visoki gozdi, kjer raste mnogo vrb, jih tudi za trte porabimo. S tem bomo mlademu visokemu gozdu koristili in nevarnost poškodovanja od družih oddelkov odvrnili.

Ravno tako škodljivo, ne pa toliko navadno je rezanje in sekanje obročev za sodarijo (pintarijo). V ta namen se morajo bolj trdna gozdna drevesa porabiti.

Kjer se ljudstvo z enakim delom ukvarja, zabrede, kakor sem že enkrat v „Novicah“ dokazal, v veliko škodo. Obroči se jemljó nekoliko od listnatega, nekoliko smrekovega in hojevega lesa. Puhlo je to, kar je Ložan mi lansko leto pripovedoval, da obroče v vsakem leskovem grmu naseka in pintari.

Dobro bi sicer bilo, ako bi se dalo samo s tem shajati; ker se pa ne more, zato je gotovo, koliko zgube ima on, ki obroče tudi od koristnega drevja jemlje.

Kjer je to rokodelstvo zaplodeno, naj gozdar skrbi za to, da po nizki ceni obroče prodaja in veselje do tatvine vničuje.

Če ne morejo pa sodarji dobiti takih obročev, ali če imajo previsoko ceno, godí se večja škoda, kakor bi gozdarja stalo narediti zavod, kjer bi se taki obroči kupovali. (Dal. prih.)

Glasi o sviloreji.

Iz Jesenic na visocem Gorenskem.

Tudi tukaj na Jesenicah, kjer je že bolj mrzlo podnebje, sva z gosp. kaplanom poskusila svilorejo, ki se je po natančnem opravljanji obema na veliko zadovoljnost obnesla.

Ker že ni bilo v Ljubljani pri kmetijski družbi več semena dobiti, sva pri gosp. fajmoštru Pintarju v Zabreznici črvičke po prvem spanji dobila. Zavoljo preobilnega dežja in mrzlega zraka so se tudi tukaj gosenice nekaj dni kasneje zapredle, kakor po navadi. Kokoni so rumeni in belkasti, precej veliki in trdi, čemur je priča to, da 400 mešičkov je tehtalo $1\frac{3}{4}$ funta. Iz mešičkov so veliki belkasti metulji izlezli, ki so obilo jajčic nalegli.

Podučevali so se, se vé da, tudi šolarji v sviloreji teoretično in praktično, ki so temveč veselja kazali do tega, ker popred še nikdar niso nič slišali še manj pa kaj vedeli o sviloreji.

France Klinar, učitelj.